

५.१३ या धोरणांतर्गत कृषिजन्य अवशेषांपासून वीज निर्मिती करणा-या प्रकल्प विकासक/प्रकल्पधारकांनी त्यांच्या प्रकल्पांतर्गत प्राप्त होणा-या एकूण नफ्याच्या २ % रक्कम कंपनीकडील सामाजिक जबाबदारी (Social Responsibility) अंतर्गत प्रथम स्थानिक ग्रामपंचायतीमधील सुधारणांसाठी उदा. पाणीपुरवठा योजना, आरोग्य सेवा, शाळा व अपारंपरिक ऊर्जा साधनांची आस्थापना करणे यासाठी खर्च करणे अपेक्षित राहिल. सदर स्थानिक ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये आवश्यक सोयी उपलब्ध करून दिल्यानंतर नजीकच्या ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये याअंतर्गत सुधारणा करावी.

६. सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प :-

६.१ राज्यामध्ये सौर ऊर्जा मुबलक प्रमाणात उपलब्ध असून त्यापासून स्वच्छ व प्रदूषण विरहित वीज निर्मिती करता येऊ शकते. सदर ऊर्जा शाश्वत व निरंतर स्वरूपाची असून ती सर्वत्र उपलब्ध आहे.

६.२ या धोरणांतर्गत ७५०० मे.वॅ. क्षमतेचे सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प विकसित करण्यात येतील. यापैकी २५०० मे.वॅ. क्षमतेचे सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प राज्याच्या महानिर्मिती कंपनीकडून त्यांचे येऊ घातलेले नित्यनूतनशील ऊर्जा निर्मिती बंधन (Renewable Generation Obligation) पूर्ण करण्यासाठी सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (Public Private Partnership) पध्दतीने विकसित करण्यात येतील. उर्वरित ५००० मे.वॅ. क्षमतेचे सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प इतर प्रकल्प विकासकांकडून विकसित करण्यात येतील.

६.३ महानिर्मिती कंपनी कडून सार्वजनिक-खाजगी तत्वावर विकसित करावयाच्या सौर ऊर्जा प्रकल्पांच्या एकूण उद्दिष्टांपैकी १०% उद्दीष्ट कालवा, तलाव, पाटबंधारे खात्याकडील जलस्रोत किंवा स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या ठिकाणी उपलब्ध असणाऱ्या जागेवर राबविण्यात येईल. यासाठी महानिर्मिती कंपनी पाटबंधारे खात्या सोबत किंवा इच्छूक स्थानिक स्वराज्य संस्थांसोबत करार करेल. सदर करारामध्ये प्रकल्प उभारणी, महसूल विभागणी, प्रकल्पांचे व्यवस्थापन इत्यादी समावेश असेल.

६.३.१ या धोरणांतर्गत सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी (Public Private Partnership) पध्दतीने विकसित होणाऱ्या सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्पातील वीज राज्याच्या महावितरण कंपनीकडील नित्यनूतनशील ऊर्जा खरेदी बंधन पूर्ण करण्यासाठी वापरली जाईल. या वीजेचा खरेदी दर विज नियामक आयोगाने ठरविलेल्या अधिमन्य दरानुसार (Preferential Tariff) राहिल.

६.४ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जा प्रकल्पांची किमान क्षमता १ मे.वॅ. एवढी राहिल.

६.४.१ औद्योगिक क्षेत्र, टाऊनशिप, वखारीचे क्षेत्र अशा ठिकाणच्या उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या जमिनीसह इतर ठिकाणी सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प आस्थापित करता येतील.

६.४.२ सौर पार्क पध्दतीने देखील प्रकल्प विकसित करता येतील.

६.४.३ राज्य शासनाच्या पाटबंधारे विकास महामंडळांकडे उपलब्ध असणा-या जमिनींवर तसेच कालव्यांवर व कालव्यालगतच्या जमिनींवर त्यांना स्वतः किंवा खाजगी विकासकांद्वारे सौर ऊर्जा प्रकल्प विकसित करता येतील. मेट्रो रेल्वे व सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेशी निगडित संस्थांना देखील सौर ऊर्जा प्रकल्प विकसित करता येतील.

६.४.४ अशा प्रकल्पांमधून निर्माण होणारी वीज राज्यातील वीज वितरण परवानाधारक कंपन्यांना स्पर्धात्मक निविदेच्या (Competitive bidding) माध्यमातून, स्वयंवापर करण्यास (captive use), राज्यात व राज्याबाहेर तिस-या घटकास विक्री करण्यास (third party sale) किंवा नित्यनूतनशील ऊर्जा प्रमाणपत्र (REC) च्या माध्यमातून वीज विक्री करण्याची मुभा राहिल.

६.४.५ अशा प्रकल्पांना महावितरणकडून खुला प्रवेश (open access) प्राधान्याने देण्यात येईल.

६.५ सौर पार्क:-

६.५.१ सौर पार्क पद्धतीने आस्थापित होणाऱ्या प्रकल्पांची किमान क्षमता १ मे.वॅ. व त्यापेक्षा अधिक राहिल. सौर ऊर्जेपासून वीजनिर्मिती प्रकल्पाद्वारे निर्माण होणारी वीज स्वयंवापरासाठी उपयोगात आणू इच्छिणाऱ्या लहान गुंतवणूकदारांना स्वतंत्र सौर पार्क विकसित करता येईल.

६.५.२ यामध्ये १ मे.वॅ. पेक्षा कमी क्षमतेचे परंतु किमान २५० कि.वॅ. क्षमतेचे प्रकल्प विकसित करता येतील.

६.५.३ असे लहान प्रकल्प एकत्रित करून त्यांची क्षमता १ मे.वॅ. झाल्यास त्यास महावितरण/ महापारेषण यांचेकडून पारेषण जोडणी देण्यात येईल.

६.५.४ अशा एकत्रित प्रकल्पामधील वीज संबंधित प्रकल्प विकासक/ प्रकल्पधारकास त्याच्या प्रकल्प क्षमतेनुसार स्वतः पूर्ण वापरण्याची मुभा राहिल.

६.६. या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जा प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या जमिनींच्या बाबतीत बिगर शेती जमिनीचा (non-agricultural land) मानीव दर्जा (deemed status) लागू राहिल.

६.७ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प उभारण्यासाठी लागणारी खाजगी जमीन प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक यांनी स्वतः उपलब्ध करून घ्यावयाची आहे.

६.८ तथापि, शासकीय पडीक जमीन उपलब्ध असल्यास व संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्याकडे मागणी केल्यास नियोजनाच्या दृष्टीने अनुज्ञेयता व अन्य बाबी तपासून देता येईल.

६.८.१ २ मे.वॅ. क्षमतेपर्यंतच्या पारेषण संलग्न सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मितीच्या प्रकल्पांना ४ हेक्टर पर्यंत शासकीय जमीन महसूल . महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीचे वितरण करणे) नियम, १९७१ मधील तरतुदीनुसार भाडे आकारून जमिनीच्या उपलब्धतेनुसार प्रकरणपरत्वे नियमित अटी व शर्तीवर ५० टक्के सवलतीच्या दराने भाडेकराराने देण्यात यावे. तसेच या जमिनीचे वितरण महाऊर्जाकडील नोंदणीकृत प्रकल्पांना विनालिलाव करण्यात यावे.

६.९ सौर ऊर्जा प्रकल्पासाठी खाजगी जमीनधारक हे आपली जमीन भाडेकराराने (Lease Basis) देऊ शकतील.

६.१० त्याचप्रमाणे सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मितीसाठी सौर मोड्युल्स, उपकरणे व तत्सम सामग्री यांचे उत्पादन करण्यासाठी शासकीय जमीन उपलब्ध असल्यास महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीचे वितरण करणे) नियम, १९७१ मधील वरील उल्लेख केलेल्या तरतुदींच्या अनुषंगाने ५० टक्के सवलतीच्या दराने विनालिलाव भाडेकराराने देण्यात येईल.

६.११ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जा प्रकल्पांना प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या संमती / ना-हरकत प्रमाणपत्र घेण्यापासून सूट देण्यात येत आहे.

६.१२ स्वतंत्ररित्या आस्थापित केलेल्या सौर ऊर्जा प्रकल्पांसह खाजगी प्रकल्प विकासकांमार्फत आस्थापित केलेल्या सौर ऊर्जा प्रकल्पांना या धोरणांतर्गत सौरऊर्जा प्रकल्पांच्या बाबतीत राज्यातील वीज वितरण परवानाधारक कंपन्यांना वीज नियामक आयोगाच्या मान्यतेने स्पर्धात्मक निविदेच्या पध्दतीने (Competitive bidding) वीज खरेदी करता येईल.

६.१२.१ यामध्ये १ ते ५ मे.वॅ. क्षमतेचे प्रकल्प विकासक क्षेत्रीयदृष्ट्या एकमेकांजवळ असल्यास व तांत्रिकदृष्ट्या योग्य असल्यास सदर स्पर्धात्मक निविदेच्या प्रक्रियेमध्ये स्वतंत्ररित्या किंवा सामूहिक (cluster) पध्दतीने सहभागी होता येईल.

६.१३ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जा निर्मिती प्रकल्पांचे प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक राज्यातील वीज वितरण परवानाधारक कंपन्यांना वीज विक्री करू शकतील. तसेच प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक विजेचा स्वयंवापर करू शकतील किंवा राज्यातील/राज्याबाहेरील इतर ग्राहकास वीज विक्री करू शकतील. नूतनशील ऊर्जा प्रमाणपत्राच्या (Renewable Energy Certificate) मार्गाने देखील वीज विक्री करता येईल.

६.१४ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती करणाऱ्या प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारकांना विजेचा स्वयंवापर (Captive use) करावयाचा असल्यास किंवा तिसऱ्या घटकास विक्री (third party sale) करावयाची असल्यास त्यांना राज्यातील परवानाधारक वीज वितरण कंपन्यांकडून वीज नियामक आयोगाच्या नियमावलीनुसार राज्यात व राज्याबाहेरील खुला प्रवेश (open access) देण्यात येईल.

६.१५ सदर धोरणांतर्गत सौर ऊर्जेपासून वीज निर्मिती प्रकल्प आस्थापित करण्याकरिता केंद्र शासनाने मान्य केलेल्या मानांकनानुसार (standards) साहित्याचा वापर करण्यात यावा. त्याबाबत वीज खरेदीदाराकडून पडताळणी करण्यात येईल.

६.१६ या धोरणांतर्गत सौर ऊर्जा प्रकल्पांसाठी निष्कासन व्यवस्थेची उभारणी व खर्च याबाबत महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाची नियमावली व आदेश लागू राहतील. सदर निष्कासन व्यवस्था उभारणीसाठी घेण्यात येणारे पर्यवेक्षण शुल्क (supervision charges) लागू राहणार नाही.

६.१७ या धोरणांतर्गत आस्थापित होणाऱ्या सौर ऊर्जा प्रकल्पांना त्यांची इच्छा असल्यास उद्योग विभागाकडे अर्ज करून उद्योग घटक म्हणून नोंदणी करून घेण्याची मुभा राहिल.

६.१८ या धोरणांतर्गत आस्थापित करावयाच्या सौर ऊर्जेपासून वीजनिर्मिती प्रकल्पांची महाऊर्जाकडे नोंदणी करणे आवश्यक राहिल.

६.१९ विद्युत शुल्क :- या धोरणांतर्गत आस्थापित होणाऱ्या सौर ऊर्जा प्रकल्पातून निर्माण होणाऱ्या विजेचा वापर स्वतःच्या वापरासाठी (captive use) केल्यास प्रकल्प कार्यान्वित झाल्याच्या दिनांकापासून पहिल्या १० वर्षाकरिता विद्युत शुल्क आकारले जाणार नाही.

६.२० छतावरील सौर वीज निर्मितीच्या पारिषण जोड प्रकल्पांकरीता महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाकडून नियमावली जाहीर झाल्यानंतर स्वतंत्रपणे धोरण निर्गमित करण्यात येईल.

६.२१ सौर ऊर्जा विकासकांना सौर ऊर्जा राज्याबाहेर विक्री करण्यास शासन आवश्यक सोयी बहाल करेल. परंतु, राज्याबाहेर विक्री होणाऱ्या विजेचे प्रमाण धोरणांतर्गत निश्चित केलेल्या उद्दीष्टाव्यतिरिक्त राहिल.

७. औद्योगिक टाकाऊ पदार्थांपासून वीज निर्मिती :-

७.१ राज्यातील उद्योगांमध्ये सेंद्रीय विघटनक्षम (organic degradable) पदार्थांबरोबरच असेंद्रीय विघटनक्षम (inorganic degradable) पदार्थदेखील मोठ्या प्रमाणात निर्माण होत असून त्याची योग्य विल्हेवाट लावणे ही पर्यावरणाच्या दृष्टीने महत्वाची बाब आहे. उद्योगांमधील या प्रकारच्या टाकाऊ पदार्थांच्या सार्वजनिक खुल्या विल्हेवाटीमुळे पर्यावरणाची हानी होते. त्यामुळे अशा टाकाऊ पदार्थांपासून वीज निर्मिती प्रकल्पांना देखील काही प्रमाणात प्रोत्साहन देण्याचा शासनाचा मानस आहे. अशा पदार्थांपासून स्वतंत्र वीज निर्मिती प्रकल्प (Independent Power Project) विकसित करता येणे शक्य आहे. याकरीता २०० मे.वॅ.चे उद्दीष्ट ठरविण्यात आले आहे.

७.२. असेंद्रीय विघटनक्षम टाकाऊ पदार्थांपासून वीज निर्मिती प्रकल्पांपासून मिळणारी वीज संबंधित वीज वितरण परवानाधारक त्यांच्या स्तरावरील स्पर्धात्मक निविदा (Competitive bidding) च्या माध्यमातून खरेदी करतील.

७.३ या धोरणांतर्गत वर उल्लेख केलेल्या सेंद्रीय विघटनक्षम औद्योगिक टाकाऊ पदार्थांपासून वीज निर्मितीच्या प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारकांना या धोरणांतर्गत परतावा व सूट मिळण्यासाठी सर्वप्रथम राज्यातील कोणत्याही वीज वितरण परवानाधारक कंपन्यांना त्यांचे नित्यनूतनशील ऊर्जा खरेदी बंधन (Renewable Purchase Obligation) पूर्ण करण्यासाठी वीज विक्री करणे आवश्यक राहिल. वीज वितरण परवानाधारक कंपन्यांचे नित्यनूतनशील ऊर्जा खरेदी बंधन पूर्ण झाल्यानंतर प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक विजेचा स्वयंवापर करू शकतील किंवा राज्यातील / राज्याबाहेरील इतर ग्राहकास वीज विक्री करू शकतील. तसेच नित्यनूतनशील ऊर्जा प्रमाणपत्राच्या (Renewable Energy Certificate) मार्गाने वीज विक्री करता येईल.

७.४ निष्कासन व्यवस्था :-

७.४.१ प्रकल्पासाठी लागणाऱ्या लघु दाब, उच्च दाब आणि अति उच्च दाब उपकेंद्राचे व त्यांना लागणाऱ्या पारेषण व वितरण वाहिन्यांचे सर्वेक्षण महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी / महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी व प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक संयुक्तपणे करतील.

७.४.२ सर्वेक्षणप्रमाणे उभारण्यात येणारी लघुदाब, उच्च दाब व अति उच्च दाब उपकेंद्रे व त्यांना लागणाऱ्या लघु दाब, उच्च दाब व अति उच्च दाबाच्या पारेषण व वितरण वाहिन्यांची कामे प्रकल्प विकासक / प्रकल्पधारक यांनी महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी / महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीच्या तांत्रिक परिमाणानुसार (Technical Specifications) व त्यांनी मान्य केलेल्या अंदाजपत्रकानुसार तसेच महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी / महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीच्या देखरेखीखाली स्वखर्चाने करून घेतील.